

European-Ukrainian Energy Agency

Dorogozhytska str. 3, UNIT City, B9, office 5, Kyiv, Ukraine

Mob.: +380 91 331 0010

E-mail: office@euea-energyagency.org

Mailing address: P.O. box №11, LLC "Service Unit City" for the Association

"European-Ukrainian Energy Agency", building B9, office 5, 04112, Kyiv, Ukraine

www.euea-energyagency.org

Вих.№1- 21.10.2021

Від 21.10.2021

Міністру енергетики України

Галущенко Г.В.

*[Щодо Проекту Закону, підготовленого
Міненерго для переходу виробників з ВДЕ до
нової системи підтримки]*

Шановний Гармане Валерійовичу!

Від імені Європейсько-українського енергетичного агентства (ЄУЕА), яке об'єднує відомих міжнародних та національних українських інвесторів загальною сумою інвестицій у понад 3,5 млрд. Євро у сектор відновлюваної енергетики в Україні для будівництва понад 2,7 ГВт електростанцій з відновлюваних джерел, використовуючи сонце, вітер та біомасу, ми засвідчуємо Вам свою повагу та звертаємося до Вас із наступним.

26 серпня 2021 року Міненерго оприлюднило для обговорення проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії на ринкових засадах» (Проєкт Закону), яким було передбачено **надання права** виробникам електричної енергії, які здійснюють продаж електричної енергії за «зеленим» тарифом (виробники з ВДЕ), **виходити з балансууючої групи Гарантованого покупця** та вільно продавати електричну енергію на ринку з можливістю отримання надбавки у вигляді різниці між встановленим "зеленим" тарифом (або аукціонною ціною) та ринковою ціною (далі - система підтримки Feed-in Premium).

Як зазначається у Пояснювальній записці Проєкт Закону розроблено з метою імплементації положень Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії" №810-ІХ (далі – Закон № 810-ІХ). Закон № 810-ІХ прийнято з метою реалізації домовленостей, яких було досягнуто між Урядом та інвесторами у сфері ВДЕ відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння щодо врегулювання проблемних питань у сфері відновлюваної енергетики в Україні від 10 червня 2020 року (далі – Меморандум).

ЄУЕА листом від 23 вересня 2021 року надало пропозиції до Проєкту Закону, в яких зокрема **підтримало** прийнятий у законопроєкті **підхід добровільності переходу виробників з ВДЕ на нову систему підтримки Feed-in Premium**, як такий, що відповідає Меморандуму та Закону № 810-ІХ. Також були подані коментарі, пропозиції до проєкту закону окремими учасниками ринку, галузевими асоціаціями та інші заінтересованими суб'єктами.

Міненерго опрацювало отримані пропозиції та 19 жовтня 2021 року представили на нараді фінальну редакцію Проєкту Закону. При підготовці фінальної редакції законопроєкту **Міненерго кардинально змінило запропонований принцип добровільності переходу виробників з ВДЕ на нову систему підтримки на обов'язковість переходу**, починаючи для окремих категорій

European-Ukrainian Energy Agency

Dorogozhytska str. 3, UNIT City, B9, office 5, Kyiv, Ukraine

Mob.: +380 91 331 0010

E-mail: office@euea-energyagency.org

Mailing address: P.O. box №11, LLC "Service Unit City" for the Association

"European-Ukrainian Energy Agency", building B9, office 5, 04112, Kyiv, Ukraine

www.euea-energyagency.org

виробників з ВДЕ вже у 2022 році. Такі зміни представники Міненерго обґрунтували необхідністю врахувати відповідні пропозиції до Проекту Закону, надані від голови Комітету ВРУ з питань енергетики та ЖКГ. В той же час Міненерго залишено поза уваги зауваження та пропозиції галузевих асоціацій щодо необхідності збереження встановлених чинним законодавством гарантій держави для виробників з ВДЕ, які перейдуть на нову систему підтримки.

ЄУЕА має певні застереження до окремих положень нової, представленої Міненерго на нараді, редакції Проекту Закону та просить дослухатись до аргументації асоціації, а саме.

1. Добровільність переходу виробників з ВДЕ на нову систему підтримки Feed-in Premium

Суть питання: фінальна версія Проекту Закону передбачає **обов'язковий вихід з балансууючої групи Гарантованого покупця** суб'єктів господарювання, що виробляють електричну енергію на об'єктах ВДЕ (СЕС, ВЕС) із загальною встановленою потужністю від 50 МВт - до 1 січня 2023 року; на об'єктах ВДЕ (СЕС, ВЕС) із загальною встановленою потужністю від 10 МВт - до 1 січня 2024 року. Для інших суб'єктів господарювання, що виробляють електричну енергію на об'єктах ВДЕ, перехід на нову систему підтримки є добровільним.

Обґрунтування: ЄУЕА підтримало запропонований Міненерго у первісному Проекті Закону підхід добровільності виходу виробників з ВДЕ з балансууючої групи Гарантованого покупця з огляду, що добровільність у повній мірі відповідатиме наданим державою гарантіям виробникам з ВДЕ відповідно до Меморандуму та Закону № 810-ІХ.

Так, Меморандумом передбачено:

«Державні органи України запропонують зміни до Законів України “Про ринок електричної енергії”, “Про альтернативні джерела енергії”, інших нормативно-правових актів, які дадуть змогу Виробникам ВДЕ виходити з балансууючої групи Гарантованого покупця та вільно продавати електричну енергію на ринку, стати стороною, відповідальною за баланс, утворювати балансууючі групи або обирати відповідальну за баланс сторону, яка надаватиме прогностичні графіки виробництва електроенергії безпосередньо ПрАТ “НЕК “Укренерго”, не втрачаючи при цьому права на отримання компенсації від Гарантованого покупця, розрахованої згідно з відповідною методикою у вигляді різниці між встановленим “зеленим” тарифом або аукціонною ціною та ринковою ціною, але не нижчою, ніж ціна на ринку на “добу наперед”».

З метою імплементації домовленостей, досягнутих відповідно до Меморандуму, Законом № 810-ІХ передбачено:

«Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

розробити та подати до Верховної Ради України законопроект про надання права виробникам електричної енергії з альтернативних джерел енергії виходити з балансууючої групи гарантованого покупця та вільно продавати електричну енергію на ринку з можливістю отримання компенсації у вигляді різниці між встановленим “зеленим”

European-Ukrainian Energy Agency

Dorogozhytska str. 3, UNIT City, B9, office 5, Kyiv, Ukraine

Mob.: +380 91 331 0010

E-mail: office@euea-energyagency.org

Mailing address: P.O. box №11, LLC "Service Unit City" for the Association

"European-Ukrainian Energy Agency", building B9, office 5, 04112, Kyiv, Ukraine

www.euea-energyagency.org

тарифом або аукціонною ціною та ринковою ціною, що не нижче, ніж ціна на ринку "на добу наперед"».

Крім того, звертаємо увагу на Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року "Про заходи з нейтралізації загроз в енергетичній сфері", введене в дію Указом Президента України від 28 серпня 2021 року № 452/2021, яким Кабінетові Міністрів України доручено:

«.....внести в установленому порядку на розгляд Верховної Ради України законопроекти:

а) до 31 жовтня 2021 року:

про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії на ринкових засадах та надання права виробникам електричної енергії виходити з балансуючої групи гарантованого покупця та вільно продавати електричну енергію на ринку».

Запропонований Міненерго у фінальній редакції Проекту Закону принцип обов'язковості виходу для окремих категорій виробників з ВДЕ з балансуючої групи Гарантованого покупця порушує зазначені вище положення Меморандуму та не відповідає Закону № 810-ІХ.

Пропозиція: повернутись до первісної редакції Проекту Закону у частині, що стосується добровільності виходу виробників з ВДЕ з балансуючої групи Гарантованого покупця та переходу на нову систему підтримки Feed-in Premium.

2. Компенсація за виконання команд ОСП на зменшення навантаження виробникам з ВДЕ, які переходять на нову систему підтримки Feed-in Premium.

Суть питання: у поточному часі виробники з ВДЕ, які здійснюють продаж електричної енергії за «зеленим» тарифом, входять до балансуючої групи Гарантованого покупця та не є учасниками балансуючого ринку. Відповідно до статті 68 Закону України «Про ринок електричної енергії» оператор системи передачі (ОСП) для забезпечення операційної безпеки має право за межами балансуючого ринку надавати таким виробникам команди на зменшення навантаження. Виробник з ВДЕ надає ОСП послугу зі зменшення навантаження та отримує плату за виконані команди у вигляді компенсації за «зеленим» тарифом за електричну енергію, не відпущену внаслідок виконання таких команд.

Проектом Закону передбачено збереження існуючого механізму компенсації за виконання команд оператора системи передачі на зменшення навантаження лише відносно виробників з ВДЕ, які будуть входити до балансуючої групи Гарантованого покупця.

Виробники з ВДЕ, які виходитимуть з балансуючої групи Гарантованого покупця, мають здійснювати діяльність на ринку на рівних умовах з іншими учасниками ринку. Отже, виробники з ВДЕ будуть зобов'язані брати участь у балансуючому ринку та виконувати команди оператора системи передачі на загальних засадах, які мають суттєві відмінності від порядку, вже встановленого для виробників з ВДЕ. Слід відзначити, що Регулятор час від часу змінює вимоги та/або обмеження щодо операцій на балансуючому ринку (мінімальний обсяг заявок, мінімальні/максимальна прайс-кепи, ціноутворення на балансуючому ринку), що впливають на

European-Ukrainian Energy Agency

Dorogozhytska str. 3, UNIT City, B9, office 5, Kyiv, Ukraine

Mob.: +380 91 331 0010

E-mail: office@euea-energyagency.org

Mailing address: P.O. box №11, LLC "Service Unit City" for the Association

"European-Ukrainian Energy Agency", building B9, office 5, 04112, Kyiv, Ukraine

www.euea-energyagency.org

результати діяльності учасників балансуючого ринку. Непрогнозованість регуляторного середовища не дозволяє бути впевненим, що при виконанні команд ОСП на балансуючому ринку для виробників з ВДЕ не буде погіршено регулювання їх діяльності на ринку порівняно з діючими умовами.

Обґрунтування: новим регулюванням для виробників з ВДЕ фактично погіршуються умови їх роботи на ринку, порівняно з встановленими у поточному часі, що, на наше переконання, є порушенням взятих державою зобов'язань відповідно до Меморандуму та Закону № 810-IX.

Так, Меморандумом передбачено:

«Державні органи України гарантують, що до прав і обов'язків сторін, визначених Договорами, буде застосовуватися законодавство України, чинне на дату набрання чинності Законом про домовленості (з урахуванням інших змін, внесених для виконання цього Меморандуму). Закон про домовленості передбачатиме відповідні зміни до Закону України "Про режим іноземного інвестування" та Закону України "Про альтернативні джерела енергії" для законодавчого врегулювання зазначених вище питань. Таким чином, Виробники ВДЕ матимуть право подати позов стосовно змін у законодавстві, що виникли після набрання чинності Законом про домовленості (крім інших змін, внесених до актів законодавства для виконання цього Меморандуму), які негативно впливають на економічний стан сторін за такими Договорами».

З метою імплементації домовленостей, досягнутих відповідно до Меморандуму, Законом № 810-IX передбачено:

«Держава гарантує, що для суб'єктів господарювання, яким "зелений" тариф встановлений або буде встановлений відповідно до частини третьої цієї статті, протягом усього строку дії "зеленого" тарифу буде застосовуватися законодавство України, чинне на день набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії", крім законодавства, що зменшує розмір податків чи зборів або скасовує їх, послаблює регулювання господарської діяльності, спрощує процедури державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, пом'якшує відповідальність або в інший спосіб покращує становище суб'єктів господарювання, що має застосовуватися з дня набрання чинності таким законодавством».

Пропозиція: Пропонуємо визначити у проекті закону, що для виробників з ВДЕ має бути збережена діюча система компенсації за «зеленим» тарифом за невідпущену внаслідок виконання команд ОСП електричну енергію на рівні встановленого «зеленого» тарифу. Може бути також розглянутий альтернативний варіант, відповідно до якого правила ринку мають передбачати ціноутворення на послуги виробників з ВДЕ на балансуючому ринку у спосіб, що забезпечить компенсацію за не відпущену внаслідок виконання команд ОСП електричну енергію на рівні встановленого «зеленого» тарифу.

European-Ukrainian Energy Agency

Dorogozhytska str. 3, UNIT City, B9, office 5, Kyiv, Ukraine

Mob.: +380 91 331 0010

E-mail: office@euea-energyagency.org

Mailing address: P.O. box №11, LLC "Service Unit City" for the Association

"European-Ukrainian Energy Agency", building B9, office 5, 04112, Kyiv, Ukraine

www.euea-energyagency.org

3. Окремі питання визначення вартості врегулювання небалансів виробників з ВДЕ, на яких буде поширюватись система підтримки Feed-in Premium

Суть питання: Пунктом 11 Розділу XVII Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про ринок електричної енергії» передбачено, що до 31 грудня 2029 року відшкодування суб'єктом господарювання, який виробляє електричну енергію на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела, та входить до складу балансуєвої групи Гарантованого покупця, вартості свого небалансу Гарантованому покупцю здійснюється у разі відхилення фактичних погодинних обсягів відпуску електричної енергії такого суб'єкта господарювання від його погодинного графіка відпуску електричної енергії (*tolerance margin*):

для ВЕС - більш як на 10%;

для СЕС – більш як на 5%.

Слід відзначити, що для виробників з ВДЕ, які переходять на нову систему підтримки Feed-in Premium, Проектом Закону не передбачається застосування *tolerance margin*.

Обґрунтування: відсутність у Проекті Закону *tolerance margin* для виробників з ВДЕ, які переходять на нову систему підтримки Feed-in Premium, фактично погіршує умови їх діяльності порівняно з діючим регулюванням діяльності виробників за «зеленим» тарифом, що, на наше переконання, є порушенням взятих державою зобов'язань відповідно до Меморандуму та Закону № 810-IX (відповідні положення Меморандуму та Закону № 810-IX наведені вище).

Пропозиція: Пропонуємо визначити у Проекті Закону, що для виробників з ВДЕ має бути збережений діючий механізм щодо допустимих відхилень фактичних обсягів виробництва від прогнозних, в межах яких відсутня відповідальність виробників з ВДЕ за такі відхилення (*tolerance margin*).

Також слід зазначити, що ринок електричної енергії в Україні на сьогодні є непрозорим, неефективним та таким, що зазнає надзвичайного впливу з боку Регулятора та Уряду. Таким чином, замість примусу виробників з ВДЕ приймати участь в цьому ринку, що за поточних умов, призведе до додаткових збитків для них (у порівнянні з поточною системою продажу електричної енергії), ми вважаємо більш ефективним підходом зосередити зусилля на покращенні ринкового середовища. Прозорий та прогнозований ринок найкраще за все заохотить виробників з ВДЕ приймати в ньому участь та переходити на систему Feed-in premium (за умови збереження всіх інших істотних елементів системи «зелених» тарифів, які застосовуються зараз до виробників з ВДЕ – компенсація обмеження виробництва електричної енергії, tolerance margin тощо).

Олександра Гуменюк

Директор

Європейсько-українського енергетичного агентства

04112, Україна, Київ, вул. Дорогожицька 3, корпус В9, каб. 5

Тел.: +38 095 607 78 57

Ел.адреса: oleksandra.gumeniuk@euea-energyagency.org

<http://www.euea-energyagency.org>

